

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษางานสานเสื่อกระจูด และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนรู้ แบบบูรณาการของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้ แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษางานสานเสื่อกระจูด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียนขนาดกลางในเครือข่ายสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา จำนวน 60 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียน บ้านพรุหลุมพี จำนวน 30 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลาเขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยหลอมรวมเนื้อหาตาม มาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้มาบูรณาการเข้าด้วยกันภายใต้หัวข้อเรื่อง งานสานเสื่อกระจูด แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบสังเกต (Focused Questionnaire Instruments) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สังเกตและบันทึกตามข้อคำถามที่กำหนดและที่สนใจ หรือเป็นจุดเน้น จุดสำคัญของเรื่องที่จะต้องทำการสังเกตและบันทึก และแบบสังเกตพฤติกรรมแบบระบุตัวบ่งชี้ ในการปฏิบัติ (Performance Indicator Instruments) ใช้ในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรเรียนรู้ของนักเรียน ขณะเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติทดสอบที แบบไม่อิสระ (t – test for dependent) สำหรับทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษา งานสถานเสื่อกระจูด สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษางานสถานเสื่อกระจูด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านพรุหลุมมีพบว่า กระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นแสวงหาความรู้ 2) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3) ขั้นฝึกประสบการณ์ด้วยตนเอง 4) ขั้นสรุปองค์ความรู้ 5) ขั้นชื่นชมผลงานและการนำไปใช้มีความเหมาะสมเนื่องจากเมื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้ และทดลองสอนแล้วปรากฏว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น กล่าวคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีพัฒนาการทางด้านคุณลักษณะ ของผู้เรียนและเจตคติในการเรียนดีขึ้น ดังรายละเอียดที่สรุปไว้ในข้อ 2 และ 3 และรายละเอียดของรูปแบบได้กำหนดไว้ในหน้า 12

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านพรุหลุมพี ก่อนและหลังการเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษางานสถานเสื่อกระจูด พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 19.30 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.86 และหลังการจัดกระบวนการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.53 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.70 เมื่อนำมาหาค่าความแตกต่างโดยใช้ค่าที (t – test for dependent) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านพรุหลุมพี ก่อนและหลังการเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษา งานสถานเสื่อกระจูด พบว่า ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 2.62 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 และ หลังการจัดกระบวนการเรียนรู้มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 เมื่อนำมาหาค่าความแตกต่างโดยใช้ค่าที (t – test for dependent) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้บริบทชุมชน ภูมิศึกษา งานสถาน เลือกระจุด สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจน สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบท ชุมชน ภูมิศึกษา งานสถาน เลือกระจุด มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน ภูมิศึกษา งานสถาน เลือกระจุด ได้ค้นพบกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้บริบทชุมชน ตามกรอบ แนวคิดที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นแสวงหาความรู้ 2) ขั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ 3) ขั้นฝึกประสบการณ์ด้วยตนเอง 4) ขั้นสรุปองค์ความรู้ 5) ขั้นชื่นชมผลงานและ การนำไปใช้ โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นแสวงหาความรู้

ผลจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นแสวงหาความรู้พบว่า นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้า จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สํารวจชุมชน มีการสัมภาษณ์ สอบถามผู้รู้ในชุมชนและสืบค้นข้อมูล ความสำคัญของกระจุด กระบวนการนำกระจุดมาใช้ในห้องถื่น ตลอดจนนักเรียนแสดงออกถึง พฤติกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสม กล่าว คือ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และตั้งใจรับความรู้ เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่จะเรียนรู้ สามารถใช้คำถามที่เรียนมาจากในห้องเรียน และนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งเป็นการนำความรู้ที่เรียน ในห้องเรียนมาใช้กับสถานการณ์จริง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากการที่ผู้วิจัย ได้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนไปศึกษาจากแหล่ง เรียนรู้ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนซึ่งมีวิทยากรในห้องถื่นเป็นผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนมีการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ด้วยการซักถามผู้รู้และอ่านจากป้ายนิเทศที่ทางศูนย์ได้ติดไว้ ซึ่งเป็นการกระตุ้นผู้เรียน โดยผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น ในการทำกิจกรรมมากขึ้น มีความสุขในการเรียน ได้มีส่วนร่วม ในการอภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และร่วมมือกันทำกิจกรรม การออกไปเรียนตามสถานที่ จริงในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลสะกอม และในห้องถื่น เรื่องงานสถานเลือกระจุด ทำให้ นักเรียนได้ เห็นกระบวนการทำงานได้นำความรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้ว เนื่องจากบางคนผู้ปกครองก็ สามารถสานเสื่อได้และเคยฝึกปฏิบัติมาบ้างแล้วจึงสามารถนำมาเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง โดยมี

วิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านหัตถกรรมงานสานเข้ามาสอน ทำให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง กล่าวที่จะซักถามความรู้จากวิทยากร เมื่อนักเรียนได้ศึกษาตามสภาพจริงทำให้นักเรียนมองเห็นภาพรวมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานมากขึ้นส่งผลให้นักเรียนสนใจ ตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน เพราะการนำเอาแหล่งวิทยากรในชุมชนที่ นักเรียนมีความคุ้นเคยมาใช้ ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างลึกซึ้ง ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนัก ห่วงเห่น ภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองและร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะพริกกระจัดในท้องถิ่น นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ (2540 : 21) ที่กล่าวว่า ควรจัดเวลาให้นักเรียนได้ออกไปสำรวจ และ รวบรวมความรู้ในชุมชนด้วยการปฏิบัติจริงเรียนรู้จากประสบการณ์จริง นับว่าเป็นการพัฒนาการเรียนรู้อย่างแท้จริงการนำวิทยากรท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทำให้นักเรียนได้รับองค์ความรู้ที่ถูกต้องมีความหลากหลาย นักเรียนตื่นเต้น สนใจ ซักถามวิทยากรท้องถิ่น เป็นการฝึกทักษะการเข้าสังคม

แสดงว่ากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถพัฒนาพฤติกรรมด้านการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีหากครูและโรงเรียน ให้ความสำคัญกับการให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการแสวงหาความรู้หลากหลายวิธีโดยผ่านสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตัวผู้เรียนและท้องถิ่นที่อาศัยอยู่จะสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีต่อกันระหว่างผู้ถ่ายทอดความรู้ซึ่งเป็นบุคคลในชุมชนและผู้รับความรู้ซึ่งเป็นลูกหลานของคนในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญให้ความเคารพผู้ใหญ่และเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ Thever อ้างถึงใน ครรชิต มนูญผล และคณะ 2547 : 8) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นวิธีการที่ผู้เรียนและผู้สอน ใช้เป็นสะพานเชื่อมระหว่างโลกในห้องเรียนและโลกภายนอก โดยวิธีการนี้ ผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้รับจากนอกห้องเรียนมาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมในห้องเรียน ห้องเรียนจะกลายเป็นหน้าต่างสู่โลกภายนอกโรงเรียนหรือสถานศึกษามีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ เชื่อมโยงประสานระหว่างโลกภายนอกอันกว้างไกลกับโลกภายในอันอบอุ่นของแต่ละหน่วยสังคม

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผลจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์พบว่า ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะด้านการสังเกตขณะเรียนรู้กับวิทยากร และตั้งใจฟังการบรรยายจากวิทยากรมีการบันทึกความรู้จากคำบรรยายและเอกสารที่ทางศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้จัดเตรียมไว้เพื่อเป็นการเพิ่มเติมความรู้ นักเรียนมีความกล้าที่จะทดลองปฏิบัติร่วมกับชาวบ้าน สามารถสรุปประสบการณ์จากการทดลองร่วมกับเพื่อนและปัญหา อุปสรรคในการทำงาน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนสังเกตดูขั้นตอนต่าง ๆ ของงานสานเสื่อกระจูดจากผู้รู้ในชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสานเสื่อกระจูดและเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดตัวผู้เรียนเองทำให้มีความกล้าร่วมทดลองฝึกปฏิบัติ และมีความมั่นใจที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง เนื่องจากเด็กบางคนมีความรู้เดิมอยู่แล้วเพราะผู้ปกครองของนักเรียนก็มีความรู้ในการสานเสื่อกระจูดจึงทำให้ตัวนักเรียนที่มีประสบการณ์เดิมอยู่แล้วสามารถนำมาเชื่อมโยงกับความรู้ที่ได้รับจากการได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และร่วมกันทำกิจกรรมกับเพื่อน ซึ่งการที่นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงได้เรียนรู้จากสื่อที่เป็นของจริง และสื่อใกล้ตัวที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งบุคคลในชุมชนแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการทำงานร่วมกันจะช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปประสบการณ์จากการทำงานจากการเรียนรู้มองเห็นถึงปัญหา อุปสรรคในการทำงานที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 34) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตัวผู้เรียน การใช้ผู้รู้ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ ครูวิทยากรท้องถิ่นและนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้ร่วมกันวางแผนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนมีความสุขในการเรียน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง และยังทำให้รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน สอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธิ์ (2545 : 32) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนได้กระทำจริง โดยมีบุคคลผู้รู้ในชุมชนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การจัดการเรียนการสอน มิได้จำกัดอยู่เฉพาะภายในชั้นเรียนหรือภายในโรงเรียนเท่านั้น การที่ผู้เรียนมีโอกาสสนทนาและทำกิจกรรมกับบุคคลที่เป็นผู้รู้ นักเรียนจะเกิด ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาต่าง ๆ ได้ดี การเชิญผู้อาวุโสมาให้ความรู้ นอกจากนักเรียนจะได้รับความรู้แล้วยังช่วยให้นักเรียน รู้จักผู้อาวุโสของชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การให้ความเคารพยอมรับความสำคัญของผู้อาวุโสในหมู่บ้าน

แสดงว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบให้ผู้เรียน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ เนื่องจากการได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยใช้วิธีผสมผสานกันระหว่างสาระความรู้ กระบวนการ คุณธรรมและลักษณะอันพึงประสงค์ ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงความคิดเห็นและประโยชน์ของส่วนรวมซึ่งเป็นการนำยุทธศาสตร์การเรียนรู้จากหลายวิธีรวม เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนทุกด้าน ทั้งในด้านความคิด ด้านการปฏิบัติ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้เป็นคนที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (25443: 62) ได้กล่าวไว้ว่า

การเชื่อมโยงบูรณาการความรู้จากสรรพสิ่งทั้งปวง จะรู้จักตัวตนของตัวเองมากขึ้นและนำความรู้ที่ได้รับมาเป็นส่วน ๆ มาเชื่อมโยง เป็นหนึ่งเดียว คือ ตัวเราจะรู้เห็นความจริงเท่ากับเป็นการเรียนรู้ตัวเอง และนำจริยธรรมคุณธรรมผสานไปกับความรู้ด้วย เพื่อการอยู่อย่างมีความสุขและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และสอดคล้องกับ ลัดดา คีลาน้อย (2544 : 25) ที่กล่าวว่า การนำเอาแหล่งวิทยาการในชุมชน ผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้ความรู้กับนักเรียน ในโอกาสต่าง ๆ หรือนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม สามารถสัมผัสได้ด้วยตนเอง ซึ่งแหล่งวิทยาการในชุมชน มีประโยชน์มากมาย ทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขึ้น มีประสบการณ์ที่หลากหลาย เป็นการฝึกความคุ้นเคยและเข้าใจในสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญ เกิดความตระหนัก ห่วงเห่นและภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองและหันมาร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ในชุมชนให้คงอยู่ตลอดไป

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นฝึกประสบการณ์ด้วยตนเอง

ผลจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในขั้นฝึกประสบการณ์ด้วยตนเองพบว่าผู้เรียนมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ กล่าว คือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ในการทำงาน มอบหมายงานตามความเหมาะสม กับความถนัดและความสามารถของสมาชิก สามารถทำงานเป็นทีมมีการช่วยเหลือกัน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำงานมากขึ้น ผู้เรียนมีความตั้งใจและอดทนในการปฏิบัติงานมีพฤติกรรมด้านการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและทำงานตามหน้าที่ ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก มีน้ำใจและปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำงานได้ ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรม โดยการให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกสานเสื่อกระจูดตามขั้นตอนที่ศึกษามาจากขั้นแสวงหาความรู้และขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ร่วมกันแล้ว ก็นำความรู้มาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเอง โดยการฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง คือ แต่ละกลุ่มฝึกสานเสื่อกระจูดตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่เรียนรู้มา การเตรียมวัสดุในการทำเสื่อกระจูด การวัดขนาดของเส้นกระจูดการข้อมเสื่อกระจูด โดยมีวิทยากรท้องถิ่นเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ตามแนวการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ที่เน้นการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกัน (Cooperative learning) นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกตลอดจนกฎเกณฑ์ในการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน สมาชิกทุกคนจะช่วยเหลือเกื้อกูลสนับสนุนความสำเร็จของกันและกันคนที่เก่งต้องช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า เพื่อทำให้การทำงานกลุ่มเข้มแข็งขึ้น การเรียนเป็นกลุ่มจะประสบความสำเร็จ นักเรียนแต่ละคนจะต้องมีทักษะทางสังคม เพื่อให้สามารถทำงานกับผู้อื่นอย่างมีความสุข คือ

มีความเป็นผู้นำ รู้จักตัดสินใจ มีความสามารถในการทำงาน การจัดการ การสื่อสารและสามารถแก้ไขปัญหาคือข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับนักการศึกษากลุ่ม Progressive Education (อ้างถึงใน ลำลี รัตสุทธิ และคณะ. 2544 :6) เชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ จากการที่ผู้เรียนได้เกิดการพูดคุย สำรวจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ลงมือทำหรือประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยมือตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนร่วมกันกำหนดเรื่องที่จะเรียนรู้ ซึ่งตรงกับความสนใจของผู้เรียน โดยมีครูคอยช่วยเหลือแนะนำ และจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และเรื่อง que เรียนรู้สอดคล้องกับประสบการณ์จริง ของผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสิ่งที่เรียน กับการดำรงชีวิตของผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เมื่อเกิดปัญหาได้ร่วมกันปรึกษา หาวิธีการแก้ไข ได้ลงมือปฏิบัติจริงส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงสอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson. 1998 อ้างถึงใน จิระพร ชูชื่น. 2548 : 87) กล่าวว่า การทำงานกลุ่มร่วมกันจะเป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ดีมีผลให้เกิดการเรียนรู้ทั้งวิชาการและทักษะสังคม เด็กเก่งจะได้รับความรู้ มีความคิดวิเคราะห์และมีเหตุผล ส่วนเด็กอ่อนก็จะพยายามเรียนรู้ให้มากขึ้น

แสดงว่ากระบวนการเรียนรู้ในชั้นฝึกประสบการณ์ที่ผู้วิจัยออกแบบเหมาะสมสำหรับครูที่จะพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับเพื่อน สามารถทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มได้เหมาะสมเป็นการฝึกให้ผู้เรียนใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับ คงศักดิ์ ธาตุทอง (2545 : 62) ที่กล่าวว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนที่ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เช่นการวางแผนการเรียนการสอนตลอดเวลาที่เรียน การมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการเรียนการสอน การแสดงออกทั้งในด้านความคิดเห็นและการกระทำอย่างอิสระ การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปอย่างมีความสุขและสนุกกับการเรียนการได้เป็นผู้ปฏิบัติในสภาพจริงและเรียนรู้ จากผลที่เกิดขึ้นจริงและการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยได้ร่วมวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จากการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันนักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจส่งผลให้นักเรียนตั้งใจเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม สามารถเรียนรู้ได้เข้าใจยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนครู และวิทยากรท้องถิ่นรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช. 2542 ที่ให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยิ่งไปกว่านั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นข้อดีข้อบกพร่องระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้สามารถแก้ไขปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ได้ในขณะที่ดำเนินการจัดกิจกรรมอยู่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสรุปองค์ความรู้

ผลจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นนี้ ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการสานต่อกระจุด กระบวนการทำงานได้ถูกต้อง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อนและใช้กระบวนการกลุ่มได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากผู้เรียนได้นำความรู้จากการแสวงหาความรู้จากสิ่งใกล้ตัวและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนแล้วนำมาสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนสรุปความรู้ในใบงานและครูคอยช่วยผู้เรียนสร้างแผนผังความคิด โดยให้ผู้เรียนนำความรู้ความคิดรวบยอดที่สร้างขึ้นมาอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่มแล้วจึงทำแผนผังความคิด เสนอองค์ความรู้ที่ได้ เช่น ความสำคัญของพีชกระจุด และการนำกระจุดมาใช้ประโยชน์แนวทางการอนุรักษ์อาชีพสานต่อกระจุด อาชีพในชุมชน และขั้นตอนการสานต่อกระจุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษาตามหลักพุทธศาสนาถือว่าครูเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนเกิดปัญญาหรือเกิดการเรียนรู้ คอยอำนวยความสะดวกและช่วยชี้แนะผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะและวิมังสา เป็นเครื่องสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จ ความแข็งแกร่ง ความเจริญของงานในความรู้อาจเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ และสอดคล้องกับหลักการของ ยิน เปียรเจต์ การให้เด็กสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้เคลื่อนไหวร่างกายในการปฏิบัติกิจกรรมได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ได้ปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนซึ่งช่วยให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้ดี

แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากครูจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงบริบทชุมชน และใช้กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง สอดคล้องกับยอดขวัญ กิ่งมณี (2545 : 55) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนสนุกสนานเพลิดเพลินสนใจเรียนมากขึ้นนักเรียนได้มีส่วนร่วม ในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นกล้าแสดงออกสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นวิธีการสอนที่ช่วยลดบทบาทของครู ให้เป็นเพียงผู้คอยดูแล ให้คำแนะนำแก่นักเรียน ผู้เรียนจะได้ทั้งความรู้กระบวนการและคุณธรรมควบคู่กันและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งต้องใช้ทั้งความรู้คุณธรรมจึงจะทำให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นชื่นชมผลงานและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลการวิจัยในขั้นชื่นชมผลงานและการนำไปใช้พบว่า ผู้เรียนมีการนำเสนอผลงาน โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และมีความเหมาะสมกับ สถานการณ์จริง เช่นผู้เรียนมีความสามารถด้านการจัดการเพิ่มขึ้น โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนร่วมกันจัดนิทรรศการแสดงผลงานร่วมกันกับของกลุ่มแม่บ้านในชุมชนและเชิญนักเรียนในชั้นต่าง ๆ เข้าชมนิทรรศการ โดยมีครูวิทยากรและเจ้าหน้าที่จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ มีการจัดประกวดสื่อกระจุยที่สวยงามที่สุดและมีการมอบรางวัลต่าง ๆ ให้แก่ผู้ได้รับรางวัล สร้างความภาคภูมิใจให้กับนักเรียนเป็นอย่างมากเกิดความสนุกสนาน มีความสุขที่ได้นำเสนอผลงานออกมาแสดงให้คนอื่นรับชม และให้ความชื่นชมผลงานของผู้อื่น ตั้งใจช่วยเหลือในการจัดงานตามหน้าที่ อยากมีส่วนร่วมในการช่วยงาน แม้กระทั่งนักเรียนบางคนที่มีปัญหาการเรียนรู้ ก็ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม ได้มีส่วนร่วม ในการจัดการเตรียมงานให้สำเร็จได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จมีกำลังใจที่จะเรียนในกิจกรรมต่อไป ในส่วนของผู้เรียนที่เป็นผู้นำกลุ่มสามารถจัดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะจัดงานนิทรรศการได้ โดยมีครูคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานได้สำเร็จและสังเกตเห็นประโยชน์ ที่ได้รับจากการเรียนและการปฏิบัติงานที่ผ่านมาสอดคล้องกับ อมรรัตน์ ศูนย์กลาง (2544 : 74) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 2-6) เด็กแต่ละคนมีโอกาสร่วมกิจกรรมและเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนจากแหล่งต่าง ๆ คือ ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวของเด็ก เด็กรุ่นเดียวกัน เด็กต่างรุ่นกัน บุคคลหลากหลายอาชีพในชุมชนหรือผู้ที่ด้อยกว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการเรียนรู้แบบบูรณาการพลังที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันการทำงาน จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้เรียนรู้ถึงความรู้ความสามารถและความสนใจ รวมทั้งทักษะของแต่ละคนทำให้เกิดพลังการทำงานมากยิ่งขึ้นและการที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจเมื่อตนประสบความสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งนำไปสู่ความมั่นใจและกระตุ้นให้อยากที่จะทำงานในครั้งต่อไป

ผลการวิจัยตามกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้ง 5 ขั้นตอน แสดงให้เห็นพัฒนาการด้านพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกขณะเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชน สังคมที่เด็กอาศัยอยู่ โดยการประสานเชื่อมโยงกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อจัดการศึกษาภายใต้บริบทของโรงเรียนและชุมชน ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เชื่อมประสานกับทรัพยากรทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากร ผู้รู้ในท้องถิ่น ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนเข้ามาจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยการนำนักเรียนไปเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งชุมชนได้ตั้งสมมาเป็นเวลานาน และมีการถ่ายทอด

ประสบการณ์จากครูในชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์เหล่านั้นไว้และเชื่อมโยงกัน โดยผ่านกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทรัพยากรภูมิปัญญา และทรัพยากรธรรมชาติหรือการใช้บริบทชุมชนในการเรียนรู้ นักเรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลสะกอม ซึ่งมีกิจกรรมที่ชาวบ้านในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติ ได้แก่ กลุ่มอาชีพ สวนเสื่อกระจูด โดยมีเจ้าหน้าที่จากกรมการศึกษานอกโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ร่วมกับชาวบ้านและให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้อง กับความต้องการในปัจจุบัน

นอกจากนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้กระบวนการ ขั้นตอนต่าง ๆ ขององค์ความรู้เกี่ยวกับการสวนเสื่อกระจูด สามารถสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเองจากประสบการณ์ ที่ได้เรียนรู้ตาม กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุกนิษฐ์ บุญอยู่พงษ์ (2547 : 95) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนและชุมชนนับว่าเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่จะสนับสนุนและส่งเสริม ให้ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โรงเรียน เป็นกลไกขับเคลื่อน เพื่อเชื่อมโยงการใช้แหล่งเรียนรู้กับชุมชนในลักษณะการบริการแหล่งเรียนรู้ ให้ชุมชนและในขณะเดียวกัน เพื่อให้บริการแหล่งเรียนรู้จากชุมชนด้วยเช่นกัน โรงเรียนควรสร้าง เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อร่วมกันสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้แก่ ผู้เรียน โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นใดก็สามารถให้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นนั้นสนับสนุนการเรียนการสอน ในโรงเรียนเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชีวิตของชุมชนและท้องถิ่น อันเป็น การปลูกฝังค่านิยม ความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียนมีการบูรณาการ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่ม ครูผู้สอนและผู้เรียนสำรวจ สภาพชุมชน วัสดุชุมชน วัสดุภูมิปัญญา ด้านกายภาพและศักยภาพและจุดประกายความร่วมมือ ในลักษณะการระดม พลังแห่งภูมิปัญญา ความสามารถที่ซ่อนอยู่ในบุคคล อันเป็นศักยภาพเฉพาะบุคคล มากล้นกรองผสมผสานความรู้จาก ภายนอกอย่างสมดุล หากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ในชุมชนสามารถนำประกายแห่งความ ต้องการของชุมชน การร่วมมือของชุมชนมาสร้างกิจกรรม ที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาแบบพหุภาคี อย่างเป็นรูปธรรม คือ พัฒนาทุกภาคส่วนในชุมชนนั้นไปพร้อมกัน จะนำไปสู่การแก้ปัญหาและการ พัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชนอย่างเหมาะสมกับชีวิตของคนทุกเพศ ทุกวัยในสังคม การแก้ปัญหา เพื่อสร้างความเข้มแข็งกับชุมชนยุทธศาสตร์ ที่ช่วยให้การดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ คือ กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำอย่างเป็นระบบต้องรู้ และเข้าใจบริบทชุมชน เพื่อนำเอาปัจจัยทรัพยากรทางปัญญาความคิมาเชื่อมโยงกัน เพื่อนำมาใช้ วิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างเป็นองค์รวมและเป็นรูปธรรม

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษา งานสานเสื่อกระจูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และผลจากการประเมินตามสภาพจริง โดยการประเมินความรู้ ความเข้าใจ การประเมินด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และประเมินจากผลงานพบว่าคะแนนทั้งชั้นเฉลี่ยร้อยละ 78.07 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษางานสานเสื่อกระจูดทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมที่มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องงานสานเสื่อกระจูด เข้าด้วยกัน ทำให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องที่เรียนกับชีวิตจริง สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงได้ และยังช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (ธีรชัย บูรณ โขติ 2542 : 17-18)

การได้เรียนรู้เรื่องใกล้ตัวได้ลงมือปฏิบัติจริง ๆ ทำให้นักเรียนสามารถคิดได้กว้าง ตอบได้หลากหลายแบบแล้วแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สนุก การนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และยังสอดคล้องกับ ศุภณรรักษ์ บุญซ้อน (2541 : บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชางานทางการเกษตรพื้นฐาน เรื่องการปลูกกุหลาบ โดยวิธีการสอนแบบบูรณาการกับการสอนแบบบรรยายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนแบบบูรณาการสูงกว่าการสอน แบบบรรยายและ สรุศักดิ์ ประดังดาโต (2543 : 22) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการสอน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ดารณี ชาจิตตะ (2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการสร้างบทเรียนการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้บริบทท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเกาะแก้วพิทยาสรรค์ ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังจากการใช้บทเรียนการอ่านภาษาอังกฤษที่เน้นบริบทท้องถิ่น สูงกว่าก่อนการใช้บทเรียนการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับ ชญาภาณท์ สุวรรณศิริ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยวิธีสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

3. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียน ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน ภูมิศึกษา งานสานเสื่อกระจูด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้บริบทชุมชน ภูมิศึกษา งานสานเสื่อกระจูด มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการซึ่งสอดคล้องกับ สุคนทรภักดิ์ บุญซ้อน (2541 : บทคัดย่อ) พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนต่อการสอนแบบบูรณาการมีความคิดเห็นที่ดีว่าการสอนแบบบรรยายและสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปะตังถาโต (2543 : 22) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจที่จะเรียนรู้

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงศักยภาพสูงสุด คือ ได้พัฒนาตนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมหลังการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติงานของตน และการได้ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งของการเรียนรู้จากชีวิตจริงเพราะคนเราต้องอยู่ในสังคม ต้องทำงานเป็นกลุ่ม ต้องร่วมมืออาศัยพลังความคิดร่วมกันมีการช่วยเหลือกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามเป็นการพัฒนาคุณลักษณะที่ได้ผลอย่างยิ่ง เพราะการทำงานร่วมกันต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน เอื้อเพื่อเอื้อแก่ ความเอื้ออาทรเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ที่ออกแบบผสมผสานบูรณาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง ก็จะสามารปรับพฤติกรรมให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำหรับความสำเร็จอื่น สอดคล้องกับ อมรรัตน์ ศูนย์กลาง (2544 : 74) ได้อธิบายว่า การประสบผลสำเร็จสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้นผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจ เมื่อตนประสบความสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งนำไปสู่ความมั่นใจและกระตุ้นให้อยากที่จะทำงานครั้งต่อไป ส่งผลให้บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ช่วยสร้างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน ภูมิศึกษา งานสานเสื่อกระจูด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านพรุหลุมพี ส่งผลให้ ผู้เรียนมีการแสดงออกขณะเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และยังสามารถเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมในทุกขั้นตอนได้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่กำหนด ประกอบกับผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่องที่เรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนหลังการเรียน ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการสูงกว่าก่อนเรียน

จึงเป็นสิ่งยืนยันได้ว่ากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้บริบทชุมชน ทัศนศึกษา งานฐาน เลือกระจุดเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากครู และสถานศึกษาให้ความสำคัญ และได้้นำกระบวนการ เรียนรู้แบบบูรณาการที่ได้ค้นพบในครั้งนี้ ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาให้เป็นคนดี ตามหลักคุณธรรมที่กำหนดเป็นคนเก่ง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร มีเจตคติที่ดีและมีความสุขในการเรียนรู้ มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลกได้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชน ทัศนศึกษางานฐานเลือกระจุด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้เสนอข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเป็น ข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ค้นพบกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่สามารถ พัฒนาการทางด้านคุณลักษณะของผู้เรียนได้ โดยผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้มี การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนเองและผู้รู้ในท้องถิ่น กล่าวซักถามข้อสงสัยและมีความมั่นใจ ในการทดลองปฏิบัติ มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สามารถทำงานตามขั้นตอนที่เรียนรู้และสรุปล ่องค์ความรู้ได้ด้วยตนเองอีกทั้งแสดงออกถึงการชื่นชมผลงานของตนเอง นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวันได้ และยังพบว่านักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีสมาธิสั้น จะมีความ อดทนที่จะทำงานได้ระยะเวลานานกว่าปกติ มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและสามารถทำกิจกรรมที่ ตนเองถนัดได้ ทำให้เพื่อนคนอื่นยอมรับให้เข้ากลุ่มและช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น มีความเอื้อ ออาทรต่อกัน จึงเป็นการยืนยันว่ากระบวนการเรียนรู้สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ สมควรอย่างยิ่งที่จะนำไปเผยแพร่ แก่ครูผู้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ได้นำไปใช้

1.2 จากผลการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชนสามารถ พัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติของนักเรียนหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้บริบทชุมชนจึงเป็นเครื่องยืนยันว่า วิธีการดังกล่าวสามารถนำไปพัฒนาทั้งด้านความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและการทำให้เด็กเรียนรู้อย่าง มีความสุขได้ ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งโรงเรียนชุมชนและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนส่งเสริมในด้านงบประมาณ เพื่อให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ เพื่อให้ครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรนำทรัพยากรธรรมชาติหรือแหล่งวิทยาการในชุมชนประเภทอื่น ๆ มาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงบริบทชุมชนนั้นๆ

2.2 ควรมีการวิจัยที่บูรณาการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้น

2.3 ควรร่วมกับคณะครูคนอื่น ๆ ร่วมกันวิจัยโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการในระดับชั้นอื่น ๆ

2.4 ควรมีการศึกษาด้านคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เกิดขึ้น เมื่อได้รับการพัฒนาด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2.5 ควรจัดทำวิจัยร่วมกับชาวบ้านในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการรับรู้สภาพปัญหาของชุมชนเองจะได้ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ได้โดยมีครูเป็นกลไก ในการขับเคลื่อนที่จะหลอมรวมวัฒนธรรมชุมชน และวัฒนธรรมโรงเรียนให้สอดคล้องกัน ครูต้องพยายามดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ความสัมพันธ์ของชุมชนก้าวหน้าต่อไป